

morista Karinthyt. A Filmprológ kivételével, mely a kötet leggyöngébb darabja, jóformán meg sem kísérel, hogy ellentétes hangulat-elemeit a dal harmóniájában olvassza össze. Egytónusúvá tisztult érzésekkel dolgozik s ha veszt is bonyolultságban, viszont könnyű ötletek spanyolfala mögé sem akar elbújni. Őszinte vallomásai közt sok a tragikus izgalom, a reveláló méltóság, a keserű kifakadás; ez utóbbi nem egyszer az athéni Timon szótárából ismerős szitkozódás piaci hangján.

Még sincs az az érzésünk, hogy hiánytalan, képességeihez méltó formában látjuk a komoly Karinthyt. Amilyen egyéni és szép, mikor ez a tipikusan nagyvárosi költő például a «fúrjeskefióka» *piros bársonnyal kibélelt* torkáról, vagy a *selyempapír* hajnalkavirágról beszél, s amily gyakoriak nála általában a fényes lobbanások, ép oly ritkák az egyanyagú, töretlen értékű darabok. Versei rendszeren magukon viselik fölületessége egy-két nyomát. Félmegoldásokba törődik bele, hosszú szóáradatokba csábul s még ahol zavartalan hatást kelt is, bajos volna eldönteni, mennyi ebből alkotásai önértéke s mennyi az író presztizse. Annyi bizonyos, hogy ez a kötet nem igényelhet jelentősebb rangot nemhogy az Ady-nemzedék lírájában, de még Karinthyt műveinek sorában sem. *Juhász Géza.*

Két regényfordítás. Pierre Benoit: Szerelmes ellenségek (Genius), Hauptmann: A démon (Pantheon). Pierre Benoit, a népszerű francia regényíró, azok közé tartozik, akik a kalandregényt művészivé akarják tenni. Ebben a regényében Németországban játszódnak le a kalandok. Egy golyótáborból kikérnek egy francia katonát, hogy vezesse be a villanyvilágítást egy régi keletporoszországi kastélyba. Beleszeret a várkisasszonyba, aki viszonyozza is szerelmét, de nem lesz felesége a békekötés után, mert nem tudja összeegyeztetni hazafiságával, hogy a győztes ellenségé legyen. Ez a vékony mese — Benoit sokása szerint — sok részletre folyik szét. A vontatott, részletekbe vesző előadásnak két célja van: elsősorban az ilyen aprólékos leírásokkal akarja felkelteni az olvasóban a valóság illúzióját, ezekkel akarja elmélyíteni a kalandregényt. Másodsorban az olvasót sokáig kétségben akarja tartani, hogy mi is fog történni, ki is lesz

a főhős, hogy amikor mindez kiderül, annál nagyobb legyen a meglepetés.

A kalandregény így, epikus lassúságra mérsékelve érdekes vállalkozás; sikere attól függ, hogy az olvasó elég fontosnak és szórakoztatónak találja-e a részleteket és elmélkedéseket, amelyek megakasztják a cselekményt. Benoitnál a leírás szórakoztató. Amit észrevesz, úgyesen előkészítve és hatáson kiélezve adja vissza, de valahogyan hiábavalónak érezzük a sok mesterkedést. Hiába készít elő, hiába élezi ki az egyes jellemvonásokat, mikor minden megfigyelése csak a legszűkebben mért felületet öleli fel. Hiába akar a lélekbe látni, csak szokásokat és külsőségeket vesz észre. Ezeket a külsőségeket stilisztikjai műveletekkel szimbolumokká növeli ugyan, de csak Benoit számára lesznek jelentékenyek a szimbolummá felfújt közhelyek. Benoitnál még Claude Farrère is különönb. A fordítás — Komor András munkája — sokszor ötletes és kiáltó hibáktól mentes.

A másik regényfordítás, Hauptmann Démonja, egy tehetséges szobrász történetét tartalmazza, akit esztelen szerelme, fékezhetetlen szenvedélye tesz tönkre. Valódi hauptmanni alak ez a szobrász, akit nem a saját jobb akarata vezérel, hanem tudata alól előtörő érthetetlen szerelme a tőle minduntalan elszökdöső utcalány iránt.

Hauptmann alkotásait két osztályba szokták sorozni. A naturalista és a szimbolikus-romantikus művekébe. Fiatalkori naturalizmusa kihívja a német bírálók ellenvéleményét is, általános elismertetését második korszakában írott regényeinek és különösen drámáinak köszönheti. Ez a regény, amely a «Kiválasztottak» sorozatában jelent meg, az első naturalista korszakból való. Az «oroszlánkörmök» megáltsanak itt is, de csak a körmök, maga az oroszlán még ketrecében alszik. A sablonos naturalista regényből kidomborodik a nehézkes német szobrász alakja, valóban életre is kap, de azért elnagyolt, a részletekben is monumentálisra méretezett ember lesz, aki nehezen illeszkedik bele az igazán naturalisztikusan megrajzolt környezetbe. A fordító — Dormándi László — lehet, hogy minden szót pontosan lefordított — nem volt alkalmunk ellenőrizni —, de nem tudott lendületbe jönni. *Fábián István.*